

НАГРАДА Т. С. ЕЛИОТ

Награду Т. С. Елиот за најбољу збирку песама на енглеском, чији новчани део износи 25.000 фунти, прошле године је добио Ентони Џозеф (1966) за књигу *Сонети за Алберта* (*Sonnets for Albert*). Председавајућа жирија Џин Спрекленд изјавила је да је „свака од књига из ужег избора разговарала са нама својим моћним гласом. Но, из овог снажног поља изабрали смо слободоумну збирку која слави људскост у свим њеним противречностима и уноси дах новог живота у песничку форму”. *Сонети за Алберта* је аутобиографска књига која испитује утицај одрастања у породици са оцем који углавном није присутан у животу деце. Након другог ћутања и одсуства, Џозефов отац се с муком „поново рађа после смрти у сонетима у ритму калипсо музике”.

Ентони Џозеф је песник, романијер и музичар, рођен на острву Тринидад. Професор је креативног писања на Кингс колеџу у Лондону и аутор пет песничких збирки и три романа. За своју награђену збирку каже да не мора нужно да представља ауторовог оца, али да „сада има осећај да није више одсутан.” Писање поезије је био начин да се отац „уоквири у једном месту, да открије у себи способност да га воли [...] тежак задатак, јер не беше он узоран отац.” Песник верује да је моћ ове књиге управо у њеној „бруталној искрености”. Колико год се чинила крајње личном, она говори о стварима својственим свим људима. А управо та универзалност је, додаје песник, одлика књижевника пореклом са Кариба, „они морају бити историчари и биографи обичних људи јер је толико наше историје изгубљено или одузето”. Исто тако, у ширем смислу, живот на Карибима „у средишту је онога што значи бити човек”, закључује он. „Ако неко жели да сазна шта значи бити постмодерно или постколонијално људско биће, погледајте само Карибе. Они су микрокосмос. Све што се може видети у свету – имиграција, сеобе, климатске промене, родна питања – наћи ћете на Карибима у згуснутом облику.”

УПРКОС БРЕГЗИТУ И КОВИДУ, МАЛИ БРИТАНСКИ ИЗДАВАЧИ ОПСТАЈУ

Из удружења британских издавача, саопштено је да су прошле године, упркос Брегзиту и све већој инфлацији и трошковима штампе, мали и независни издавачи имали „годину изузетног раста продаје и профита.” Мали издавачи, такође, гаје и оптимизам у погледу будућности, што се веома разликује од слике од пре само три године, када је студија открила да се више од половине мањих издавача у Великој Британији плашило да би могли прогласити банкрот до краја 2020. као резултат пандемије коронавируса која је довела до отказивања догађаја, представљања аутора, кашњења у објављивању наслова и лоше продаје у књижарама. Но, захваљујући својој разноврсности и иновативности, показало се да чак и у тежим условима пословања издаваштво може да опстаје. Највише су порасли трошкови грејања, штампања и дистрибуције, али се истиче да су „издавачи реаговали сјајно”, било тако што су се делимично оријентисали на мејнстрим књижевност или продубљивањем своје специјалистичке нише. „Ови издавачи убиру благодати несребичних и често инспиративних публикација, практичне бриге за ауторе и учешћа у животу локалне заједнице”, додаје се у саопштењу жирија за доделу награда регионалним књижевним издавачима.

Кевин Дафи, оснивач Блумун букса и финалиста за регион северне Енглеске, каже да су услови за мање издавачке куће „тешки, борба се одвија сваке недеље”, а један од највећих изазова је улазак књига у малопродају. Али каже да је и даље позитиван, посебно у погледу рада са независним продавцима књига. „Независне књижаре нас обавештавају када читаоци кажу да не проналазе ништа посебно у издањима великих ланаца, независне књижаре указују на мале независне издаваче”, додаје он. „Мислим да је то један од разлога што независна издања улазе у ужи избор и добијају књижевне награде, јер преузимамо ризик који велики издавачи не преузимају. Марже су невероватно ниске за мале издаваче, а плате су далеко од великодушних. Али одлучни смо да наставимо да објављујемо сјајне књиге које ће и потомци волети да читају.”

ЗАТВАРАЊЕ НАЈВЕЋЕ БРАЗИЛСКЕ КЊИЖАРЕ

Крајем фебруара, банкротирала је највећа бразилска књижара у Сао Паулу, *Livraria Cultura*, због нагомиланих дугова и унутрашњих проблема. Поред задужености, проблем постоји и са власником пословног простора који огроман локал жели да подели на више мањих и тако заради већи приход. Но, тачку на пословање некадашњег симбола града ставила је судска пресуда по којој књижара одлази у стечај. У пресуди се каже да упркос препознавању важности књижаре за културе, група није успела да превазиђе економску кризу која траје од 2015. Према речима судије, план отплате дугова и финансијског опоравка није поштован, а и пружање информација у том процесу није било потпуно.

Она је сада преплављена представницима великих издавача које пакују преостале примерке. Читаоци који су дошли да пазаре књиге на попусту истичу и да је недостатак читалачких навика у Бразилу, поред дигиталне трансформације и онлајн продаје, један од узрока кризе издаваштва и књижарства у њиховој земљи. Серђо Херц, директор књижаре, изјавио је да ће покушати да обори пресуду у другостепеном поступку јер је књижара прошле године имала раст прихода.

IN MEMORIAM: ЧАРЛС СИМИЋ (1938–2023)

Амерички песник српског порекла, Чарлс Симић, преминуо је 9. јануара 2023. у Њу Хемпширу. Из Југославије је емигрирао 1954. најпре у Француску, да би се после годину дана придружио оцу у САД. Објавио је преко шездесет књига поезија и есеја и предавао књижевност на Универзитету у Њу Хемпширу. Национално признање *poetus laureatus* добио је 2007, а поред тога је овенчан и бројним америчким и међународним књижевним наградама, од награде Пулицер у категорији поезије и Медаље Роберт Фрост до Златног венца Струшких вечери поезије. Значајан је и његов преводилачки рад и промоција Васка Попе, Ивана В. Лалића, Милорада Павића, Новице Тадића и Радмиле Лазић, поред осталих, на енглеском језику.

Приликом доделе признања *poetus laureatus* 2007, у саопштењу Конгресне библиотеке наглашено је да је „ширина маште Чарлса Симића очигледна у његовим запањујућим и необичним сликама. Говори језиком вештог мајстора, али његове песме су лако доступне, често медитативне и невероватне. Подарио нам је богат корпус високо организоване поезије са нијансама таме и бљесковима ироничног хумора.”

Осим поезије, Симић је књижевност обогатио и есејима. О америчкој поезији, у есеју *Поезија и искуство* Симић пише: „Барем још од Емерсона и Витмена присутан је култ искуства у америчкој поезији. Када се дође до те тачке, наши песници увек кажу: *ћо ми се догодило; ћо сам видео и осетио*. Истина – никада се не уморе од понављања – није нешто што већ постоји у свету него нешто што изнова и свакодневно мора да се открива.”

Приредио
Предраг ШАПОЊА